

95
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ

Ίστοριοδίφης

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟ ΑΛΙΣΤΡΑΤΗΣ (1926-1933)

Μετά τήν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων στά 1923 καί 1924 στήν περιοχή Δράμας, εἶχε δημιουργηθεῖ ἐπιτακτική ἀνάγκη γιά τήν ἀνέγερση νέων διδακτηρίων, γιά τήν ἀπρόσκοπτη φοίτηση τῶν προσφυγοπαίδων κυρίως στά Δημοτικά σχολεῖα ἀλλά καί στό Γυμνάσιο. Στήν πόλη τῆς Δράμας ἡ ἀνάγκη αὐτή δέν ἦταν ἐμφανής, γιατί ὑπῆρχαν τά Ἐκπαιδευτήρια καί πολλά ἄλλα τουρκικά κτήρια, ὅπου μποροῦσαν νά λειτουργήσουν κανονικά τά Δημοτικά σχολεῖα, ἐνῶ τό Γυμνάσιο Δράμας λειτούργησε σέ τουρκικό κτήριο πού σώζεται ἀκόμη καί σήμερα στήν ὁδó Ἡφαιστίωνος, ὅπου στεγάζεται ἕνα νηπιαγωγεῖο καί πρίν ἀπό ὀρισμένες πενταετίες τό ΠΙΚΠΑ. Τό στεγαστικό πρόβλημα τῶν Δημοτικῶν σχολείων εἶχε ἀνακύψει ἔντονα κυρίως στήν περιφέρεια Δράμας καί μάλιστα σέ ὀρισμένες κωμοπόλεις καί χωριά.

Στήν Ἀλιστράτη τό πρόβλημα τῆς ἀνοικοδόμησης νέου διδακτηρίου γιά τή στέγαση τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου ἦταν ὀξύτατο, γιατί ὁ ἀριθμός τῶν μαθητῶν του εἶχε ἀυξηθεῖ θεαματικά ἀπό τήν ἀθρόα προσέλευση νέων μαθητῶν πού προέρχονταν ἀπό προσφυγικές οἰκογένειες καί τό παλιό κτήριο τοῦ Ἀρρεναγωγείου δέν ἐπαρκοῦσε πλέον γιά τή στέγασή τους.

Ἔτσι, συστάθηκε στήν Ἀλιστράτη γιά τόν σκοπό αὐτό στά 1926 μιά ἐπιτροπή πού ὀνομάσθηκε Διδακτηριακή Ἐπιτροπή Ἀλιστράτης. Ἡ λειτουργία τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς στηριζόταν σέ νόμους καί διατάγματα καί εἶχε πολλές ἀρμοδιότητες καί ἐξουσίες. Εἶχε ἀκόμη καί τό δικαίωμα νά ἐπιβάλλει στούς κατοίκους τῆς κοινότητας ὑποχρεωτικούς ἐράνους. Ἀπό τά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν στή διάθεσή μας¹ ἡ ἐπιτροπή τῆς Ἀλιστράτης εἶχε ἐπιβάλλει ἀπό τό 1927 καί ἐφεξῆς, ὡς τήν ἀποπεράτωση τοῦ κτηρίου τοῦ σχολείου, στούς μέν καπνοπαραγωγούς γιά τή σοδειά κάθε χρόνου 1 δραχμή σέ κάθε μιά ὀκά καπνό, στούς δέ ἄλλους πού δέν εἶχαν καπνά ἕνα ὀρισμένο χρηματικό ποσό γιά κάθε οἰκογένεια πού θά πλήρωνε κάθε χρόνο ἀνάλογα μέ τίς οικονομικές τῆς δυνατότητες. Στήν ἀνέγερση τοῦ διδακτη-

1. Ἡ μελέτη αὐτή στηρίχθηκε κυρίως στά ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου Γεωρ. Ἰ. Βοζίκη (Ἀλιστράτη), μερικά ἀπό τά ὅποια καί δημοσιεύουμε. Παρέλκει νά σημειώσουμε καί πάλι ὅτι οφείλουμε πολλές εὐχαριστίες στή συνάδελφο δικηγόρο Ἀφροδίτη Βοζίκη.

ρίου της 'Αλιστράτης επιβαρύνθηκαν κυρίως οι κάτοικοί της, γιατί τό κράτος ἦταν πτωχό καί δέν μπορούσε λόγω τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922 νά ικανοποιήσει, ὅπως θά ἔπρεπε, τίς σχολικές ἀνάγκες τῆς χώρας. Παρ' ὅτι ὅμως ὑπῆρχε αὐτή ἡ οἰκονομική ἀδυναμία τοῦ κράτους, ἐν τούτοις ἡ Πολιτεία βρῆκε τήν εὐκαιρία νά βοηθήσει τήν Διδακτηριακή Ἐπιτροπή Ἀλιστράτης μέ ἄλλους τρόπους, ὅπως λόγου χάρη ἐπέτρεψε τήν ἀτελῆ εἰσαγωγή τῆς ξυλείας καί ἄλλων ὑλικῶν ἀπό τό ἐξωτερικό, ἐνέκρινε τίς ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπιβολή ὑποχρεωτικοῦ ἐράνου στούς κατοίκους τῆς κωμόπολης, χορήγησε δωρεάν κεραμίδια, τοιμέντο κ.ἄ. Ἀλλά καί αὐτό τό ἴδιο τό ὑπουργεῖο Παιδείας, μέ ὑπουργό τόν Γεώργιο Παπανδρέου, χορήγησε τότε (1929) τό σημαντικό ποσό γιά τήν ἐποχή ἐκείνη 150.000 δρχ. γιά τήν ἀποπεράτωση τοῦ διδακτηρίου. Ἐπίσης, καί ὁ Εὐάγγελος Θωμᾶς, ὁ ὁποῖος εἶχε δανείσει στή Μονή Εἰκοσιφοινίσσης 29.000 δρχ. μέ τόκο 6%, διέθετε τούς τόκους τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ κάθε χρόνο γιά νά καλυφθοῦν οἱ σχολικές ἀνάγκες τῆς Ἀλιστράτης. Τό ἀνεγειρόμενο συγκρότημα τοῦ διδακτηρίου θά στέγαζε τό 10τάξιο Δημοτικό Σχολεῖο. Στόν ὑποχρεωτικό ἔρανο τῆς ἐπιτροπῆς εἶχαν ἀντιδράσει τότε μόνο οἱ δύο συνεταιρισμοί μέ τίς ὀνομασίες «Δήμητρα» καί «Λαϊκή Τράπεζα» καί μάλιστα εἶχαν διαμαρτυρηθεῖ καί πρός τό ὑπουργεῖο Μακεδονίας.

Τή Διδακτηριακή Ἐπιτροπή τῆς Ἀλιστράτης ἀποτελοῦσαν ὁ Γεώργιος Ἴω. Βοζίκης ὡς πρόεδρος καί μέλη οἱ: Δημήτριος Νότας, Γεώργιος Χαριστός, Κων/νος Ἀριτζῆς καί ὁ διευθυντής τοῦ σχολείου Πέτρος Βασιλάκης ὡς γραμματέας. Στίς 18.10.1928 ἀναλαμβάνει ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ὁ Κων. Ἀριτζῆς καί ταμίας ὁ Δημ. Νότας, ὁ ὁποῖος παραδίδει τελικά τό ταμεῖο τῆς ἐπιτροπῆς στίς 9.6.1929 στόν Γεώρ. Ἴ. Βοζίκη, παρουσία καί τοῦ προέδρου Κων. Ἀριτζῆ, μέ ἔσοδα 1.693.123,50 δρχ. καί ἔξοδα 1.677.646,70 δρχ.

Ἀπό τά πρακτικά τῆς Ἐπιτροπῆς πληροφοροῦμαστε γιά τίς οἰκογένειες τῆς Ἀλιστράτης πού χαρακτηρίσθηκαν εὐπορες καί γι' αὐτό κλήθηκαν νά πληρώνουν κάθε χρόνο ἓνα ὀρισμένο χρηματικό ποσό ἢ καθεμία γιά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ σχολείου. Ὁ ὑποχρεωτικός αὐτός ἔρανος φυσικά ἐπιβλήθηκε γιά ὅλα τά χρόνια 1927-1932. Ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε ὑπόψη μας μόνο τίς ὀνομαστικές καταστάσεις γιά τά χρόνια 1927 καί 1928.

Γιά τό ἔτος 1927 οἱ παρακάτω οἰκογένειες τῆς Ἀλιστράτης, πού δέν εἶχαν καπνά, ὑποχρεώθηκαν μέ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς πού ἐγκρίθηκε ἐπίσης μέ ὅμοια τοῦ Ὑπουργείου Θράκης, νά πληρώσουν τά ἀντίστοιχα ἀναφερόμενα ποσά:

1. Ἐπαμεινώνδας Παπάζογλου	δρχ.	2.250
2. Κωνσταντῖνος Κονδυλένιος	»	2.000
3. Βασίλειος Χιώλος, ἰατρός ²	»	2.000
4. Ἀδελφοί Γ. Φράγκου	»	1.000
5. Ἀδελφοί Κ. Γούναρη	»	1.000
6. Ἀναστάσιος Ψωμᾶς	»	750
7. Ἀδελφοί Λογοθέτη	»	750
8. Γεώργιος Ἀγγ. Κορδοκούσης	»	750
9. Γεώργιος Γουγουρδῆς ἢ Ροβισόν	»	750
10. Ἰωάννης Καλαφάτης	»	750
11. Ἀριστοτέλης Μαδεμλῆς	»	750
12. Δημήτριος Τσαγκούσης	»	500
13. Ἀδελφοί Ἰ. Μπάλλα	»	500
14. Ἰορδάνης Ἀμπατζόπουλος	»	500
15. Νικόλαος Ράπτης τοῦ Σόφ. ³	»	500
16. Κων/νος Στέφου	»	500
17. Γεώργιος Στοῦμενίδης	»	500
18. Σπύρος Σπυρόπουλος	»	500
19. Κων/νος Πασιαλῆς	»	750
20. Χρῆστος Γιόφκος	»	500
21. Δημήτριος Κατσαρός	»	750
22. Μιχαήλ Λαζάρου Γουναρόπουλος	»	375
23. Θεόδωρος Ἀγ. Κορδοκούσης	»	375
24. Μιχαήλ Δημητρακόπουλος	»	250
25. Ἡλίας Λαμπριανίδης	»	250
26. Γεώργιος Ἰωαννίδης	»	300
27. Κων/νος Ἀρβανιτάκης	»	250
28. Συμεών Μαξιμιάδης	»	300

Γιά τό ἔτος 1928 τό σχετικό πρακτικό τῆς ἐπιτροπῆς περιλαμβάνει τίς πύό κάτω οἰκογένειες γιά τήν πληρωμή τοῦ ποσοῦ πού καθορίσθηκε γιά τήν καθεμίά ξεχωριστά:

1. Γεώργιος Βογιατζῆς	δρχ.	3.000
2. Βασίλειος Φούσιος	»	3.000
3. Κων/νος Πασιαλῆς	»	3.000

2. Εἶναι ὁ πατέρας τοῦ δικηγόρου Ἀθηνῶν Κων. Χιώλου.

3. Εἶναι ὁ πατέρας τοῦ δικηγόρου Δράμας Ἀθαν. Ράπτη.

4. Κώτας Τσίμπας καί υιοί	δρχ.	3.000
5. Ἀδελφοί Βασιλ. Βογιατζῆ	»	2.000
6. Γεώργιος Παπαναστασίου	»	2.000
7. Ἀδελφοί Γεωργ. Νότα	»	2.000
8. Ἐπαμ. Παπάζογλου	»	2.000
9. Γεώργ. Ἰωαν. Βοζίκης	»	2.000
10. Ἀδελφοί Γεωρ. Φράγκου	»	2.000
11. Ἀδελφοί Γρηγ. Ἀριτζῆ	»	2.000
12. Ἀδελφοί Ἀγγούση	»	1.500
13. Ἀναστάσιος Ψωμῆς	»	1.500
14. Δημήτριος Μουταφτοῦ	»	1.500
15. Ἀδελφοί Κων/νου Γούναρη	»	1.500
16. Γεώργ. Στομεινίδης	»	1.500
17. Ζώγας Κουκλιάνος	»	1.500
18. Ἀδελφοί Λογοθέτου	»	1.500
19. Κων/νος Κονδυλένιος	»	1.500
20. Νικόλαος Σίρτης	»	1.500
21. Βασίλειος Χιῶλος, ἰατρός	»	1.500
22. Ἰωάννης Γούναρης	»	1.000
23. Ἀριστοτέλης Μαδεμλῆς	»	1.000
24. Δημήτριος Τσιαγκούσης	»	1.000
25. Κων/νος Ράγιας	»	1.000
26. Ἀθανάσιος Τσίμπας	»	1.000
27. Ἰωάννης Ματραπάλης	»	750
28. Θεόδωρος Μουμτζῆς	»	750
29. Γεώργιος Γουγουρδῆς	»	750
30. Γεώργιος Εὐθυμίου	»	750
31. Γεώργιος Θεοδ. Βοζίκης	»	750
32. Δημήτριος Κατσαρός	»	750
33. Μιλτιάδης Μάλαμας	»	750
34. Γιαγκος Χρηστ. Φράγκου	»	750
35. Σάββας Χ. Κυριάκου	»	750
36. Ἀθανάσιος Μπάλλας	»	500
37. Ἰωάννης Ταμπακόπουλος	»	500
38. Ἀδελφοί Τοιβιλῆ	»	500
39. Ἀδελφοί Τοττᾶ	»	500
40. Ἰωάννης Σπυκύρογλου	»	500

41. Κων/νος Στέφου	δρχ.	300
42. Νικολ. Σοφ. Ράπτης	»	200
43. Ἡλίας Λαμπριανίδης	»	200
44. Μιχαήλ Δημητρακόπουλος	»	200
45. Ἀδελφοί Ἰωάν. Μπάλλα	»	200
46. Κων/νος Γιαγτζόγλου	»	200
47. Μιχαήλ Λαζάρου	»	200
48. Σταῦρος Τρύφων	»	200
49. Ἰορδάνης Ἀμπατζόπουλος	»	200

Μετά τό ἄνοιγμα τῶν θεμελίων, ἡ ἐπιτροπή προσέβη στήν προκήρυξη μειοδοτικοῦ διαγωνισμοῦ στίς 12.4.1927 γιά τή μεταφορά ἄμμου καί τήν ἐξαγωγή καί μεταφορά πέτρας. Ἀκολούθησαν ἀργότερα ἄλλες δημοπρασίες γιά τήν τοιχοποιΐα καί ὅταν τελείωσαν οἱ ἐργασίες αὐτές, ἀκολούθησε στίς 16.6.1929 καί ἐπαναληπτική καί στίς 26.6.1929 ὁ μειοδοτικός διαγωνισμός γιά τήν κατασκευή τῶν κουφωμάτων, τῶν πατωμάτων, τῶν ὀροφῶν, τῶν ἐπιχρισμάτων, τῶν ὑδροχρωματισμῶν κ.λπ., μέ τελευταῖο ἀναδειχθέντα μειοδότη ἐργολάβο τόν Βοζίκη.

Τό διδακτήριο, στό ὁποῖο στεγάσθηκε τό δεκατάξιο Δημοτικό Σχολεῖο Ἀλιστράτης, τελείωσε στά 1932 καί ὁ φάκελος τῆς διαχείρισης γιά τήν ἀνέγερσή του ὑποβλήθηκε στήν Ἐπιθεώρηση Δημοτικῶν Σχολείων Δράμας τόν Ἰούνιο 1933.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ἡ Διδακτηριακή Ἐπιτροπή τῆς Ἀλιστράτης δέν σταμάτησε τή λειτουργία της, ἀλλά συνέχισε καί κατά τά ἐπόμενα χρόνια, ἔχοντας ἀρμοδιότητα σέ ὅλα τά ἐκπαιδευτικά κτήρια πού ὑπῆρχαν στήν Ἀλιστράτη, μερικά ἀπό τά ὁποῖα μάλιστα εἶχαν μεταβληθεῖ σέ ἀποθήκες ἢ σέ αἶθουσες κινηματογράφου. Τό παλαιό κτήριο τοῦ Παρθεναγωγείου νοικιάσθηκε στά 1930 γιά νά γίνει αἶθουσα κινηματογράφου. Τό ἴδιο κτήριο ἦταν νοικιασμένο καί ἀπό τούς συνεταιρισμούς «Δήμητρα» καί «Λαϊκή Τράπεζα» γιά τήν ἀποθήκευση καπνῶν. Ἐπίσης, τό παλαιό κτήριο τοῦ Ἀρρεναγωγείου ζητοῦσε νά τό νοικιάσει στά 1931 ὁ συνεταιρισμός «Δήμητρα». Ἀκόμη καί τά ὑπόγεια τοῦ νέου διδακτηρίου προσφέρθηκε ἡ ἐπιτροπή νά τά νοικιάσει στούς συνεταιρισμούς τῆς Ἀλιστράτης γιά νά τοποθετήσουν τά καπνά τους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 1929

Ἄριθ. 31419

Πρὸς
τὴν *Διδακτῆριον* Ἐπιτροπὴν τοῦ σχολείου
Ἀριστοτέλους - Ἀρκαδίας
εἰς *Ἀρκαδίαν*

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι διὰ ταύταριθμου ἀποφάσεως ἡμῶν ἐνεκρίθη ἡ χορηγία συνδρομῆς ἐκ δραχμῶν *150 δ.δ.δ.* πρὸς συνέχισιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ διδακτηρίου τοῦ σχολείου τῆς Πατρίδος ὑμῶν, ἐξεδόθη δὲ καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. *426* ἔνταγμα ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημ. Σχολείων, τῆ ἐγκρίσει τοῦ ὁποίου θέλετε παραλάβει τὸ ἀνωτέρω ποσόν, εἴτε συνολικῶς, εἴτε τμηματικῶς ἀναλόγως τῆς πρόδου τῶν ἔργων καὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν κατοίκων εἰς τὴν δαπάνην. Δὲν ἀγνοεῖτε, ὅτι τὸ Κράτος, στερούμενον τῶν ἀναγκαίων πόρων, προσπαθεῖ διὰ τοῦ μικροτάτου ποσοῦ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς διδακτηριακὰς ἀνάγκας ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἀρωγὰς χορηγεῖ εἰς τὰς Κοινότητας ἐκείνας, ὧν οἱ κάτοικοι ἀναλαμβάνουσι τὴν πρωτοβουλίαν ν' ἀνεγείρωσι τὸ διδακτῆριόν των διὰ τὰς τρυφερὰς ὑπάρξεις τῶν τέκνων των, ἅτινα θ' ἀποτελέσωσι τὴν μέλλουσαν γενεὰν τῆς Πατρίδος μας. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι, οὐ μόνον τὴν χορηγουμένην ἤδη ἀρωγὴν θέλετε χρησιμοποιοῦν μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ψειδοῦς, ἀλλὰ καὶ κατανοοῦντες τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τῆς ὑπηρεσίας ἣν ἡ Πολιτεία ἐνεπιστεύθη εἰς ὑμᾶς, θέλετε φροντίσει, ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἵνα καὶ ἡ Κοινότης καὶ οἱ κάτοικοι συνεισφέρωσι, κατὰ τὰς δυνάμεις των, πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ πλείστου μέρους τῆς δαπάνης τοῦ διδακτηρίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως αἱ ἐργασίαι γίνωσι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης καὶ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης στερεότητος, καθ' ὅσον τὸ διδακτῆριον. πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ γενεὰς ὀλοκλήρους, εἰς εἶναι δὲ εὐκόλος ἢ μάλλον ἀδύνατος ἡ ἀντικατάστασις του ἐν προσεχεῖ μέλλοντι.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γ. Πασχαλίδου